

DÁRCOVSTVÍ KRVE

Mgr. Dagmar Chvátalová

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Kdo se může stát dárce krve?

Krev mohu darovat, pokud:

- ▣ » je mi 18 - 65 let
- ▣ » vážím alespoň 50 kg
- ▣ » netrpím vážnější alergií
- ▣ » neprodělal jsem zánět jater, nebo jiné onemocnění jater
- ▣ » neprodělal jsem zánět ledvin, netrpím chronickým onemocněním ledvin

- ▣ neměl jsem toxoplazmozu, tularemii, brucelozu
- ▣ » netrpím onemocněním srdce a cév (infarkt, srdeční vada, vysoký krev.tlak)
- ▣ » netrpím vážným kožním onemocněním
- ▣ » neměl jsem malárii ani jinou tropickou nemoc
- ▣ » neprodělal jsem pohlavní nemoc (kapavka, syfilis)
- ▣ » neprodělal jsem TBC
- ▣ » netrpím vředovou nemocí žaludku, ani onemocněním žlučníku či slinivky
- ▣ » neměl jsem tyfus, paratyfus
- ▣ » netrpím revmatickým onemocněním

- ▣ » netrpím zvýšenou krvácivostí (z nosu, dásní)
- ▣ » nemám onemocnění nervového systému (epilepsie, roztroušené skleróza)
- ▣ » v pokrevním příbuzenstvu nemám výskyt Creutzfeldt-Jacobovy nemoci
- ▣ » neprodělal jsem žádnou transplantaci orgánů
- ▣ » nejsem alkoholik
- ▣ » v letech 1980-1996 jsem nebyl déle než 1/2 roku v Anglii či Francii
- ▣ » nejsem HIV-pozitivní, ani nepatřím do tzv. rizikových skupin (promiskuitní způsob života, nitrožilní narkomani, pohlavní styk mezi muži)

Dále musím splňovat tyto podmínky:

- ▣ » nejsem právě nemocen
- ▣ » v posledním půl roce jsem nebyl v kontaktu s vážnou nakažlivou nemocí (žloutenka, TBC, pohlavní nemoci, malárie)
- ▣ » v posledním půl roce jsem nebyl na operaci
- ▣ » v posledním roce jsem neabsolvoval mimo zdravotnické zařízení akupunkturu, piercing nebo tetováž
- ▣ » v posledním měsíci jsem neužíval antibiotika
- ▣ » v posledním měsíci jsem neměl přisáté klíště
- ▣ » v posledním týdnu mi nebyl trhán zub
- ▣ » u žen: nemám právě menses, od posledního porodu uplynulo aspoň půl roku
- ▣ » nejedl jsem v posledních 14 hodinách žádné jídlo obsahující tuk (není však vhodné hladovět - jezte jídla bez tuku, pijte dostatek nealkoholických nápojů)

Chci se stát dárce krve. Co mám udělat?

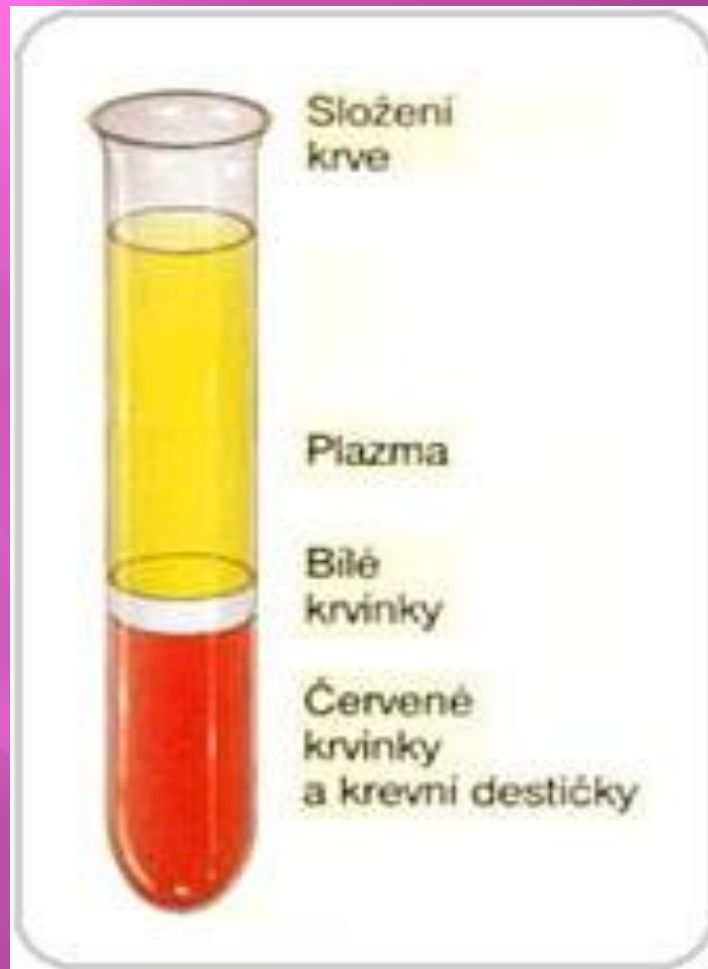
Na transfuzní oddělení přichází dárce přímo, není třeba, aby absolvoval prohlídku u svého praktického lékaře či jinde. Vše potřebné je dárci provedeno na transfuzní stanici.

Z medicínského hlediska je vhodné začít odběrem tzv. plné krve (tj. odběr cca 450 ml krve tak, jak je dárci odebrána ze žíly). Speciální odběry jednotlivých složek krve (tj. samotné červené krvinky, krevní plazma, krevní destičky), při nichž jsou ostatní složky dárci v průběhu odběru vraceny, může dárce podstoupit, snášel-li dobře právě odběry plné krve. Je k nim třeba též dalšího vyšetření (EKG).

Standardní postup při odběru krve:

- ▣ Vyplnění dotazníku
- ▣ Informovaný souhlas
- ▣ Základní vyšetření
- ▣ Vyšetření lékařem
- ▣ Občerstvení
- ▣ Vlastní odběr
- ▣ Administrativní úkony

Co se z dárcovy krve použije

Červené krvinky - erytrocyty

je jich přibližně 4-5 miliard v 1 mililitru krve, zajišťují přenos kyslíku a oxidu uhličitého. Jejich podání je indikováno ke krytí velkých krevních ztrát při úrazech či velkých operacích.

Bílé krvinky - leukocyty

je jich 4-9 milionů v 1 mililitru krve, hrají důležitou roli v imunitním systému organismu, neboť přímo likvidují určité choroboplodné zárodky nebo proti nim vytvářejí protilátky. Odběry bílých krvinek se pro transfuzní účely prakticky neprovádějí.

Krevní destičky - trombocyty

je jich 150-300 milionů v 1 mililitru krve, se podílejí na složitém ději srážení krve při zástavě krvácení. Transfúzní přípravek (trombocytový koncentrát) se užívá při léčbě poruch krvetvorby – zejm. při léčbě onkologických onemocnění či po transplantaci krevní dřeně – a při těžkých krvácivých stavech.

Krevní plazma

je vodným roztokem plazmatických bílkovin a solí (obsahuje též např. cukry, vitaminy, hormony, enzymy či tuky). V těle rozvádí tyto látky a živiny, příp. i léčiva, odvádí naopak zplodiny látkové přeměny. Tekutina stejného složení mimo krevní řečiště se nazývá tkáňový mok (míza). Z bílkovin v plazmě obsažených jmenujme albumin (hlavní plazmat. bílkovina, užívá se při dlouhých hospitalizacích na podporu hojení či snížení otoků, lze jej využít jako krevní náhradu při větší ztrátě krve), imunoglobuliny (užívají se např. při léčbě těžkých infekcí či poruch obranyschopnosti), dále jsou to tzv. faktory srážlivosti (např. fibrinogen, protrombin, tzv. antihemofilické faktory č. VIII a IX) užívané k léčbě hemofilie či jiných poruch srážlivosti krve a v neposlední řadě při krváceních při těžkých chirurgických a gynekologických stavech. Další léčebně užívanou bílkovinou je např. antitrombin III působící proti účinku právě jmenovaných faktorů srážlivosti. Plazma tedy slouží k výrobě řady dalších léčiv, ovšem v klinickém použití se též podává přímo (např. při vážných popáleninách).

Zdroje:

http://www.cervenykriz.eu/cz/bdk_pouziti.aspx

Název školy: **SZŠ a VOŠZ Žďár nad Sázavou**

Číslo projektu: **CZ.1.07/1.5.00/34.0328**

Název materiálu: **Podávání léků**

Vyučovací předmět: **Ošetřovatelství**

Datum tvorby: **2012/2013**